

אפנו עלי בת ה־26 היא ערביה, מוסלמית, בת עכו, גרושה, בעלת תואר שני במתימטיקה, פמיניסטית ופעילה למען העניין הפלסטיני

הרבה יותר חזקה מאשר כל גבר פלסטיני פעיל, בגלל היותה אשה. ההתנגדות אליה כאשה פעילה אינה מצטמצמת רק בחברה הישראלית, בי שילטונות, במישפחה ובשכנים. גם החבריים לאותה פעילות משתכנעים שהיא שווה להם רק אחרי שהוכיחה שהיא רצינית בדבריה ובמעשיה, פי 50 מאשר הם עצמם.

אפנו היא פמיניסטית בנישמתה. הרבה זמן לפני שהצטרפה לפעילות למען העניין הפלסטיני, החליטה שעליה להילחם עם למען עצמאותה, "כפרט חופשי, שיש לו הזכות הבלעדית על החלטות והכרעות לגבי עצמו".

כאינדיבידואליסטית ערביה צעירה ו־גרושה, בעלת תואר שני במתימטיקה,

באותו רגע, האשה הפלסטינית נעשת יותר, ככל שהיא מתפתחת ונעשית פעילה יותר מבחינה פוליטית. אשה פמיניסטית חשה את עצמה מקופחת ונחותה בחברת-הגברים השולטת, לכן היא נאבקת על זכויות שוות. לאשה הפלסטינית נוסף על מאבק קשה זה המאבק נגד השילטונות, המנצלים את חוקיה השמרניים של החברה הערבית, כדי לדכאה.

כשעוצרים נערה פלסטינית, אין ההורים מתייחסים לזה כאל מעצר הבן. במיקרה של הבת נזקקים החורים, כדי לשמור על כבוד המישפחה, שהוא הערך העליון בחברה הערבית. השילטונות מנצלים נקודת רגישות זו ומצליחים לקומם את ההורים נגד פעילות הצעירה.

"הרבה נשים, שלמדו באוניברסיטה,

להיות

פמיניסטית ערבית

אין היא דוגמה אומינית לאשה ישראליה, ובוודאי לא לערביה ישראלית. ולכן היא עניינה אותי כל-כך.

● איך הגעת לפמיניזם? לאירגון הגעתי דרך חברות יהודיות. אבל לעקרונות הגעתי דרך נסיון־החיים האישי שלי.

● מתי גילית שאת פמיניסטית? מאז הילדות. לא הייתי אף פעם ילדה שיגרתית. אבל לדיעות ממש מגובשות הגעתי בגיל 22. כשהחלטתי שעלי להתגרש. לא הייתי אף פעם ילדה שעשתה מה שהחברה רוצה ממנה. דוגמת יש הרבה: מגיל 13 השתתפתי בבית הנוער היהודי־ערבי בעכו; השתתפתי בסדנות לבעיה הר פלסטינית בין יהודים וערבים; יצאתי אי-תם גם לטיולים במסגרת בית־הספר. וזה לא מקובל בחברה הערבית. זה לא שיגרתי. לא כל אחד מרשה לבת שלו לצאת לטיול בגיל הזה. גם אבא שלי לא הירשה. אבל ידעתי איך לשכנע אותו.

● היו לך אז חברים יהודים? באותה תקופה. החברים ממש היו ערבים. החברים היהודים הראשונים שלי היו בסכניון — בעיקר סטודנטיות שלמדו אי-תי בפקולטה למתימטיקה.

● אני יודעת שבפקולטה למתימטיקה יש יותר גברים מאשר נשים.

זה לא חדש. בשנים האחרונות מציינות הבנות את הפקולטה למתימטיקה. בניגוד הולכים להנדסה.

לאירגון הפמיניסטיות הגעתי דרך חברות. וגם דרך פעילות פוליטית משותפת של ערבים ויהודים. בדרך־כלל, הנשים השמאלניות הן גם פמיניסטיות. דרך הפעילות הפוליטית שלי הגעתי לפמיניזם.

עקרונות היו לי מזמן, הייתי צריכה רק לגסס אותם. מאז שידעתי שאני ילדה. ידעתי שקיים דיכוי האשה בכלל, לא רק הפלסטינית. כבר אז התחלתי להתמודד עם הבעיה.

אני דו־צה ילדים אך לא קבעתי שדווקא עכשיו הם צריכים להיות לי. לפני זה צריכים להתחתן

לא יכלו למצוא עבודה או להתקדם בעבודה, רק בגלל פעילות פוליטית, סיפרה אפנו למשתתפות. "הצורה הכי טובה להתנגד למילחמה בצפון זה להיות בק" ביחד, נשים פלסטיניות ויהודיות". אפנו סיפרה על הקשיים שבהם נתיקלה. "אני צריכה להיות הרבה יותר קשוחה, יותר מתוחכמת ומתוכננת, ו־

למשל. על אחת כמה וכמה שהיא אמורה להיות אדישה למצבה של האשה הפלסטינית. אך כשחזרתי לדשא הופתעת למצוא מעגל גדול. אפנו פתחה ודיברה על ניצול האשה הפלסטינית בידי הגברים, תחת הכיבוש. היא לא ציינה לאיזה גברים היא מתכוונת בדיוק. זה לא היה חשוב לה

את אפנו עלי (26) מגשתי לראשונה בבית, "אבא־חוש" בחיפה. היא באה לכנס השנתי החמישי של הפמיניסטיות בישראל, יחד עם עוד כשש נשים ערביות. כשהיא לבושה במינסקי ג'ינס וחולצת טריקו ישרה אפנו הצנומה, מצטופפת במעגל הכיסאות הגדול שהיווה את ה"סדנה", הנשים נגד מילחמה, ביחד עם עוד כ־30 נשים, רובן צעירות מאוד. היתה זו הסדנה הגדושה ביותר מבין כעשר סדנות שהתקיימו בכנס.

גריסאלה דניאל (30), מרצה גינגית, הסבירה במיבטא דרום־אמריקאי קל, כי "בכל מילחמה קורה משהו שנותן לנשים לחוש שהן מחוץ לעסק, ושזה עניין ל־גברים בלבד.

"זה מביא את הנשים לפאסיביות ול־חוסר־אונים. כפמיניסטית, אני מתנגדת לחוסר־האונים הזה. התגובה האוטומטית שאשה שומעת במצב זה: מה את בכלל פותחת את הפה! את יודעת מה זה מילחמה?" היא הביעה בשם הפמיניסטיות בארץ

מאת

דינה ונון

אפנו עלי בבית־קפה בתל־אביב. אני מכירה חמישים שש גרושות ערביות מעכו"